

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد / بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم / از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

محمد حسن سویدان / د ۲۰۲۴ کال د جنوری ۳۱ مه
استونکی: شاه محمود سرتیر
۰۳ فبروری ۲۰۲۴

محمد حسن سویدان

د ننه د بنمن: عرب هیوادونه چې له اسرائیلو سره تجارت کوي

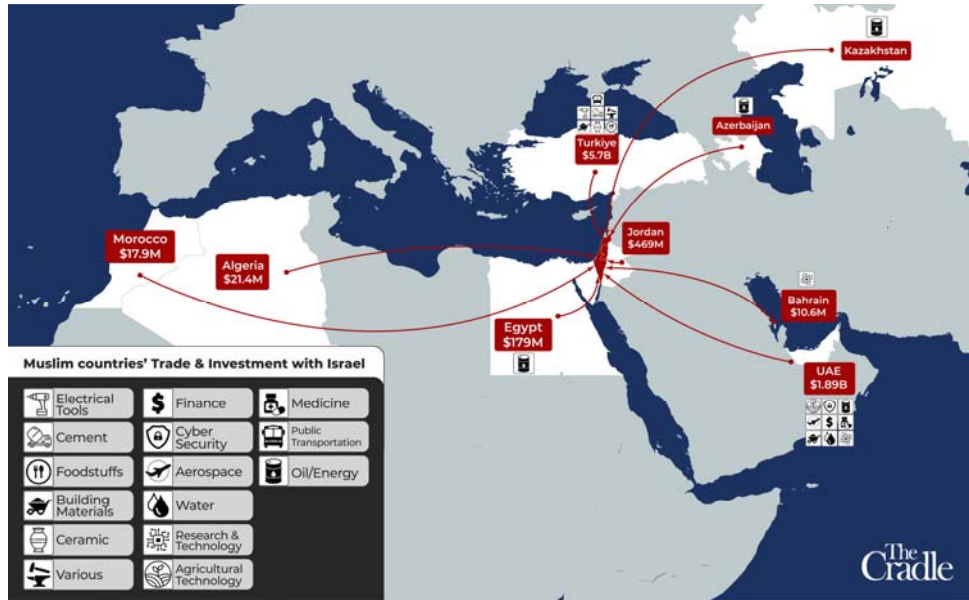
اسرائیلو ته د لویدیځې آسیا صادرات له ۲۰۲۰ راهیسي اسمان ته رسیدلي. دا هغه عرب او مسلمان حکومتونه دي چې د غزي په ملاتړ د دوی د عامه دريځونو سره سره د اسرائیلو په الماریو کې سامانونه ايرېدي.

د عکس کریدیت: کریدل

د اسرائیلو د وارداتو ډاټا څرگندوي چې یو شمیر عربي هیوادونه د اشغال شوي دولت د سوداګرۍ حجم په لوړولو کې د پام وړ رول لوبوي، سره له دې چې د نورو سیمه ایزو هیوادونو لخوا د اسرائیل اقتصاد کمزوری کولو هڅه کوي .

د دې لسيزې له پيل راهيسې، د اسرائيلو بندرونه د سيمې له گوټ گوټ څخه د توکو د راتگ سره ډک شوي. هر بار وړل نه يوازې د اشغال شوي دولت اقتصاد ته وده ورکوي، بلکې يو داستان هم جوړوي چې د سوداگرۍ احصايې څخه بهر ځي ځکه چې دا اقتصادي تعاملات د سياسي اهميت پټ جريان لري.

که څه هم يو عرب هيواد نه دی، ترکیه لومړنی مسلمان هيواد و چې د تل ابیب سره يې ډیپلوماتیکې اړیکې ټینګې کړې، او نن ورځ د لویدیځې آسیا د هیوادونو په ډله کې د اسرائیلو وارداتو ته وده ورکوي. یوازې په ۲۰۲۰ کال کې، د ترکیې د صادراتو ارزښت ۷،۵ میلیارد ډالرو ته لوړ شو، چې په هغه کال کې د اسرائیلو د ټولو وارداتو [۶.۲ سلنه](#) جوړوي.

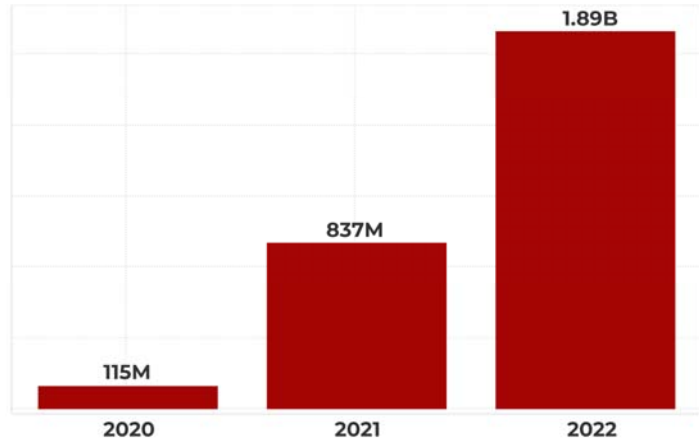
اوسپنه او فولاد (۱.۰۶ میلیارد ډالر)، پلاستیک (۴۶۴.۶۷ ملیون ډالر)، بریښنايي او بریښنايي تجهیزات (۳۴۶.۸۳ ملیون ډالر)، وسایط (۳۳۱.۴۸ ملیون ډالر)، ماشینزې (۲۹۸.۸۹ ملیون ډالر)، فلزات (۲۶۱.۶۶ ملیون ډالر) او ساختماني مواد (۱۸۸.۳۹ ملیون ډالر) تشکیلوي. صهیونیست دولت ته د ترکیې د صادراتو بنسټ.

په دوهم ځای کې امارات دی، چې په ۲۰۲۰ کال کې یې د امریکا په منځګړیتوب د ابراهیمي تړون د یوې برخې په توګه له تل ابیب سره اړیکې عادي کړې، او لومړنی عرب دولت و چې له اسرائیلو سره یې [د ازادې سوداګرۍ تړون](#) (۲۰۲۲) لاسلیک کړ. دوه اړخیز تجارت په کال کې ۱۰ میلیارد ډالرو ته رسېږي. د فارس خلیج هیواد صادرات [په ۲۰۲۲ کې د ۱.۸۹ میلیارد ډالرو](#) په ارزښت وو چې د اسرائیلو د ټولو وارداتو ۲.۱ سلنه جوړوي.

په ځانګړې توګه د نورمال کولو تړون راهیسې اسرائیل ته د اماراتي صادراتو په ارزښت کې ۱۵۴۳ سلنه زیاتوالی په زړه پوری دی. د یادولو وړ صادراتو کټګورۍ کې قیمتي فلزات او ډبرې (۵۲۵.۳۲ ملیون ډالر)، اوسپنه او فولاد

۴۸۳.۹۵ (مليون ډالر)، برېښنايي او برېښنايي تجهيزات (۲۱۰.۷۱ مليون ډالر) او تيل (۹۴.۵۵ مليون ډالر) شامل

The Cradle
UAE exports to Israel since
Abraham Accords (in US dollars)

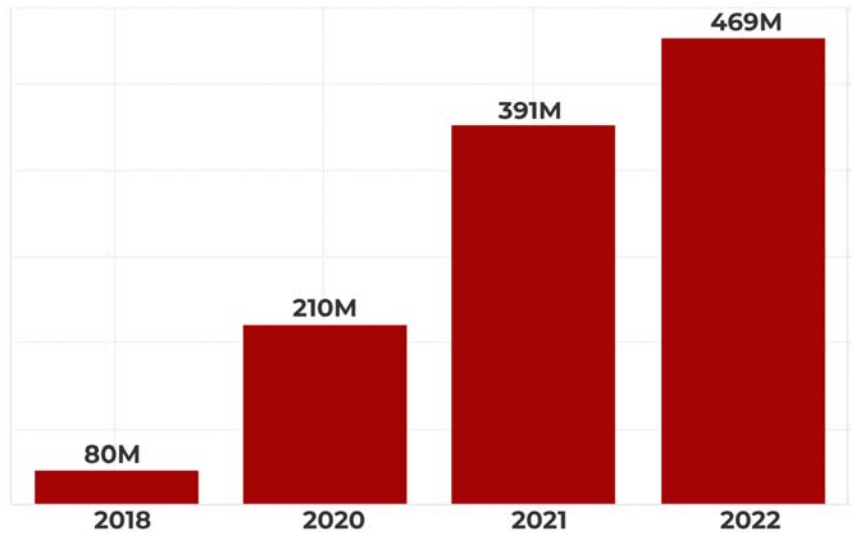
دي.

د معمول په څير سوداگري

درېم ځای اردن دی، چې په ۲۰۲۲ کال کې يې اسراييلو ته صادرات ۴۶۹.۲۵ ميليونه ډالرو ته رسيدلي، چې د ۲۰۱۸ کال په پرتله [۴۸۹ سلنه زياتوالی](#) بڼي. د هاشمي سلطنت د صادراتو کليدي کتگوري کې پلاستيک (۱۳۵.۲ ميليونه ډالر)، برېښنايي او برقي وسايل (۱۲۷.۹۳ ميليونه ډالر) او اوسپنه او فولاد (۷۴.۳۵ ميليونه ډالر).

The Cradle

Jordan exports to Israel (in US dollars)

لکه څنگه چې د مصر لپاره، لومړی عرب دولت چې له اسراييلو سره يې سوله وکړه او په رسميت يې وپېژانده، اشغال شوي دولت ته يې د ۲۰۲۲ کال صادرات [179.31 مليون ډالر](#) وو. د صادراتو د پام وړ کتگوري کې غير عضوي کيمياوي توکي، قيمتي فلزات مرکبات (۶۱.۱۵ مليون ډالر)، ساختماني مواد (۱۴.۲۶ مليون ډالر)، خوراكي توکي (۱۲.۷۸ مليون ډالر)، او پلاستيک (۱۱.۳۲ مليون ډالر) شامل دي.

په حیرانتیا سره، په پنځم ځای کې الجزایر دی، چې د اسراییلو صادرات په ۲۰۲۲ کې 21.38 **میلیون ډالرو** ته رسیدلي، چې ډیری یې غیر عضوي کیمیاوي توکي، قیمتي فلزات مرکبات، او اسوتوپونه دي. د ملګرو ملتونو د ډیټابیس لخوا د الجزایر او اسراییل ترمنځ د سوداګریزو اړیکو افشا کول د نورمال کیدو پر وړاندې د الجزایر د اوږدې مودې دريځ په اړه پوښتنې راپورته کوي، پشمول دوه کاله دمخه جرمی کول.

مراکش په شپږم ځای کې دی، اسراییلو ته په ۲۰۲۲ کې د 17.92 **میلیون ډالرو صادراتو سره، چې په عمده توګه د خوراکی توکو څخه جوړ شوی. رباط د ۲۰۲۰ تړون د یوې برخې په توګه له اسراییل سره ډیپلوماتیکي او سوداګریزې اړیکې بیا پیل کړې.**

په نهایت کې، په ۲۰۲۲ کې اسراییلو ته د بحرین صادرات ۱۰.۵۸ ملیون ډالرو ته رسیدلي، چې د ۲۰۲۰ په پرتله حیرانونکي 12,083 **سلنه زیاتوالی** منعکس کوي، د مناما او تل ابیب ترمنځ د عادي کولو تړون کال کلیدي صادراتو کې المونیم (۸.۷۸ ملیون ډالر) او اوسپنه او فولاد (۲.۶۲ ملیون ډالر) شامل دي. په دې توګه، اسراییلو ته د لویدیځې آسیا هیوادونو ګډ صادرات د ۲۰۲۰ او ۲۰۲۲ ترمنځ د ۴,۳۵۹,۵۳۰,۰۰۰ ډالرو څخه زیات شوي، چې نږدې ۱۱۱ سلنه زیاتوالی په ګوته کوي.

	Bahrain	Morocco	Algeria	Egypt	Jordan	U.A.E	Turkiye
2020	-	\$10.2 million	\$9.77 million	\$80.6 million	\$210 million	\$115 million	\$3.56 billion
2022	\$10.6 million	\$17.9 million	\$21.4 million	\$179 million	\$469 million	\$1.89 billion	\$5.7 billion

د اسراییلو د انرژي واردات

اسراییل د خپل بریښنا تولید لپاره په پراخه کچه په تیلو او طبیعي ګازو تکیه کوي، دا سرچینې د هغې د ټولې انرژي ۸۰ سلنه جوړوي. دا د طبیعي ګاز خالص صادرونکی دی چې په ۲۰۲۲ کې یې ۹.۴ ملیارد متر مکعب بهر بهر ته لیږلی، چې ۶.۵ ملیارد متر مکعب مصر او 2.9 **میلیارد متر مکعب** اردن ته ځي.

په مقابل کې، اسراییل خپل ټول تېل واردوي، او هره ورځ شاوخوا ۲۲۰ زره بېرله مصرفوي. له دې جملې څخه ۶۲ سلنه یې له دوو مسلمان اکثریتي هیوادونو څخه راځي، یعنی قزاقستان (۹۳ زره بېرله) او اذربایجان (۴۵ زره بېرله). (پاتې یې د برازیل سربیره د ګابون، نایجیریا او انګولا په ګډون د لویدیځې افریقا له هیوادونو څخه سرچینه اخلي او نامعلومه اندازه د عراقی کوردستان څخه په ناقانونه توګه لیږدول کیږي.

د اسراییلو د ډیری تیلو واردولو اسانتیا لپاره، د ترکیې په سویل ختیځ کې د سیهان بندر مهم رول لوبوي. دا د تېلو د ټانکرونو د بارولو د ځای په توګه کار کوي چې د قزاقستان او اذربایجان څخه د کیسپین سمندر له لارې د باکو - تبلیسي - سیهان پایپ لاین له لارې خام تیل لیږدوي. ټانکرونه د ختیځ مدیترانې بحیرې په اوږدو کې د عراقی کوردستان څخه تیل د حیفا او اشکلون بندرونو ته لیږدوي.

د تیلو ټانکرونه د دوه لویو بندرونو له لارې اشغال شوي ایالت ته راځي: پورتنی اشکلون چې په ۲۲ ټانکونو سمبال دی چې ۱۱ ملیون بېرله لري او په سویل کې ایلات، د ۱۶ لوی تیلو ټانکونو سره چې د ۱.۴ ملیون متر مکعب تیلو د ساتلو وړتیا لري. وروستی په سري بحیرې کې د یمن د انصارالله د متحدو ځواکونو لخوا د اسراییلو لپاره د کښتنيو په وړاندې د ترسره شوي بحري عملیاتو په جریان کې په فعالیت کې ۸۵ سلنه کمښت لیدلی.

هره ورځ شاوخوا ۱۸۰,۰۰۰ بیرله اشکلون ته رسیري، له هغه ځایه چې داخلي پایپ لاینونه د اشدود او حیفه بندرونو ته تیل لیږدوي. دواړه بندرونه د نفتو تصفیه خانې لري چې په ترتیب سره هره ورځ د ۱۰۰,۰۰۰ او ۱۹۷,۰۰۰ بیرلو ظرفیت لري. سربیره پردې، یوه پایپ لاین اشکلون او ایلات سره نښلوي، د نیکیف دښتې څخه تیریري چې هره ورځ د ۱.۲ ملیون بیرل ظرفیت لري.

د غزې په ترانگه کې د پوځي برید له پیل راهیسي د اسراییلو په وړاندې د ځینو سیمه ایزو هیوادونو لخوا د مخ په زیاتیدونکي تاوتریخوالی او تیزو بیاناتو سره سره، سوداگریز فعالیت تر ډیره حده پاتې دی. ترکیه، سره له دې چې اسراییل یو "ترهگر" دولت بولي، د تل ابیب سره د یمن د محاصرې په مخنیوي کې د مرستې له لارې د اسراییلو په اقتصادي هوساینې کې ډیره مرسته کوي، اسراییلو ته خپل ټول صادرات زیاتوي، او د تیلو په لیږد کې مهم رول لوبوي.

په غزه کې د جگړې سره سره، [د ترکیې صادرات](#) د ۲۰۲۳ په نومبر کې د ۳۱۹.۵ ملیون ډالرو څخه په دسمبر کې د ۴۳۰.۶ ملیون ډالرو ته لوړ شوي - حتی د ۴۰۸.۳ ملیون ډالرو په پرتله چې د جولای په میاشت کې صادر شوي وو، د اکتوبر د ۷ د الاقصی سیلاب عملیاتو دمخه.

د متحده عربي اماراتو، اردن، مصر او مراکش څخه اسراییلو ته صادرات سخت د حیرانتیا وړ دي: دا هغه عربي هیوادونه دي چې د سیمه ایزو پالیسیو په اتلولی کې خورا بنسکیل دي چې د اشغال شوي دولت گټو ته خدمت کوي. په هرصورت، د حیرانتیا وړ اړیکه د الجزایر او اسراییل ترمنځ سوداگریزې اړیکې دي - که څه هم لږترلږه. - د دولتونو ریښتیني دریځونو درک کول پدې معنی دي چې د رسمي بیاناتو څخه ډډه وکړئ او هغه اقتصادي اړیکې وڅیړئ چې سیاست اکثرًا پتوي.